

Artikel i Møns Tidende 27. juli 1982

Helgåringer i Hårbølle på Vestmøn fra 1771

20 helgårde er blevet til et utal af udstykninger!

FANEFJORD – gårdejer Alfred Jensen og hans søn Børge Jensen i Hårbølle, som begge er stærkt interesseret i lokalhistorie, har gennem mange år spillet hinanden et puds, hvad angår viden omkring ejendommene i sognet, og som ved en tilfældighed kom for en dag.

Tilfældet var såmænd Møns Tidende, der i sidste uge havde en snak med de nævnte personer, netop så hvilke forandringer, der har fundet sted i sognet gennem et par menneskealdre.

Under denne snak forekom der en venskabelig uenighed mellem far og søn, og for at dokumentere sin antagelse fremdrog Alfred Jensen fra sin tegnebog et gammelt dokument, som tydeligt viste, at det var ham, som havde ret.

Uenigheden bestod i at stedfæste et gårdnavn og hvem, der ejede gården på et bestemt tidspunkt. Det tjener intet formål at uddybe de enkeltheder, som fremkom ved denne lejlighed, mens det derimod kan have interesse at vide, hvad det gamle dokument gemte, og hvad der videre hændte det gulnede stykke papir.

Bevaret for eftertiden

Hvad angår selve dokumentet eller rettere sagt oversigten er der sket det, at det nu er overdraget Lokalhistorisk Arkiv og således er bevaret for eftertiden, ligesom det nu er medvirkende til det fuldtegnede billede af tidligere tiders gårdejere i Fanefjord sogn.

Dokumentet hidrører i sin oprindelse fra Alfred Jensens bedstemor, og det fortaber sig i det uvisse, hvorfra hun har fået sin viden, det omfatter optegnelsen af i alt 20 gårde og deres ejere helt tilbage fra 1771, og som siden er suppleret med ejer navnene i 1906.

To, måske flere, af gårdene fik op gennem årene øgenavne, og det var navne, som bl.a. opstod under krigen i 1914 til 1918.

Sandholdt fik således navnet "*Himmerige*", og dette skulle bunde i, at de soldater, som man her havde på indkvartering, blev behandlet særligt godt i modsætning til "*Helvede*", og det var på den gård, som Evald og Børge Jensen i dag bebor, og som var et resultat af en af de mange udstykninger – så mange, at der end ikke var plads til et navn.

TIN.

De 20 gårde og deres

Gl. nr. 1, matr. 15, Gammelby

Gl. nr. 2, matr. 7, Gedebro

Gl. nr. 3, matr. 44, Spånebjærg

Gl. nr. 4, matr. 9, Søholm,

Gl. nr. 5, matr. 21 + 22, Juulbjærg

matr. 22, Himmerig,

Gl. nr. 6, matr. 10, Hyldager

Gl. nr. 7, matr. 13, Byager

Gl. nr. 8, matr. 6, Peterskilde

Gl. nr. 9, matr. 10, Escherod

ejere i 1771:

Peder Mortensen,

Hans Clemmensen

udflyttet Claus Pedersen

Mads Larsen, Søholm

Lars Hansen

Peter Petersen

Unge Jens Hansen

Stephen Christophersen

Hans Nielsen,

Niels Rasmussen,

ejere i 1906:

Jens Hemmingsen

Hans Chr. Jensen (1904)

Jørgen Hemmingsen

Hans Peter Jensen, Dame,
bestyret af Peter L. Petersen

Jørgen Andersen

Hemming Hemmingsen

Hans Chr. Hansen

Hemming Jensens enke

Lars Hansen (1905)

Jens Jørgen Hemmingsen

Fanefjordhistorier

Gl. nr. 10, matr. 12, Møllebjærg	Klammen Hansen	Mads Rasmussens enke
Gl. nr. 11, matr. 5, Bygbjærg	Lars Larsens enke	Jens Peter Larsen
Gl. nr. 12, matr. 3, Gildsten	Hans Petersen	Jørgen Hemmingsen
Gl. nr. 13, matr. 8, Davreholt,	Peder Pedersen	
Gl. nr. 14, matr. 17, Ellebech	Peter Larsen	Niels Jørgen Andersen
Gl. nr. 15 + 16, matr. 20, Marekammergaard, Lars Andersen,		Hans Peter Andersen
Gl. nr. 17, matr. 18, Brøndegaard	Niels Jensen,	Christoffer Jørgensen
Gl. nr. 18, matr. 19, Bouseholt	Hans Olsen,	Peter Jørgensen
Gl. nr. 19, matr. 4, Jegensbjærg	Rasmus Poulsen,	matr. 4 a+b, Lars Jørgensen Skov
Gl. nr. 19 matr. 4 d+k + 3c, Grønsalen		Christoffer Carl Christensen
Gl. nr. 20, matr. 11, Claushuse	Lars Jensen,	Skovfoged, Lars Petersen
Gl. nr. 21, matr. 16, Bradesholm	Morten Pedersen	Hans Jørgen Carstensen

Disse oplysninger er givet af *Hans Ole Petersen, Møns Museum*.

Hvem ejer gårdene nu?

Ja, det kunne jo også være spændende at vide og det jeg har fundet frem til er som følger:

Ejere i 2010

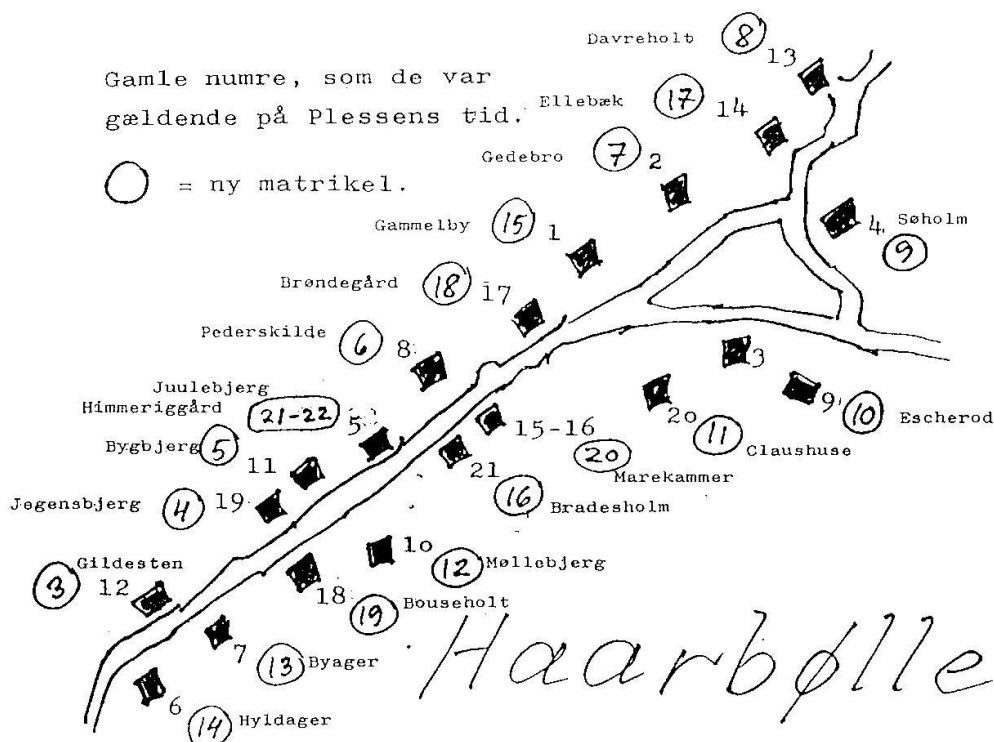
Matr. 3, Gildsten, Grønjægersvej 3	Charlotte Bubandt Hansen & Søren Arensberg
Matr. 3c+ 4d+k, Jegensbjærg, Fanefjord Kirkevej 55	Storstrøms Amt Socialpsykiatrien, Grønsalen
Matr. 5, Bybjærg nu Byagergård, Hårbøllevvej 70	Gunnar Larsen
Matr. 6, Peterskilde, Hårbøllevvej 62	Jacqueline & David Jensin
Matr. 7, Gedebro, Hårbøllevvej 40	Margit og Gerhard Nielsen
Matr. 8, Davreholt, Hårbøllevvej 26	Rose M. Krogh-Jacobsen og Flemming G. Larsen
Matr. 9, Søholm, Savværksvej 1	Rosa Marie & Kjeld Anker Nielsen
Matr. 10, Escherod, nu Esperod, Brøndegårdsvej 2	Svend Åge Hansen
Matr. 11, Klaususe, Hårbøllevvej 39	Maja Jensen & Jonas Møller
Matr. 12, Møllebjerger, Hårbøllevvej 57	Lars Brix
Matr. 13, Byager, Askebjergvej 6	Anne Mette Bo Drivsholm & Ole Geisler
Matr. 14, Hyldegager, Hårbøllevvej 71	Verner Hansen
Matr. 15, Gammelby, Grønjægersvej 2	Arne Borgmann
Matr. 16, Bradesholm, Hårbøllevvej 82	Per Jespersen
Matr. 17, Ellebech, nu Ellebækgård, Askebjergvej 8a	Familien Diness Andersen
Matr. 18, Brøndegård, Brøndegårdsvej 8	Karsten Schierup
Matr. 19, Bouseholt nu Bohnsholt, Brøndegårdsvej 7	Elsebeth & Per Lynge
Matr. 20, Marekammergård, nu Markkammergård, Fanefjord Kirkevej 56, Steffen Albrektsen	
Matr. 21, Juulbjerg, nu Juhlberg, Vindebækvej 8	Svend Aage Hansen
Matr. 22, Sandholdt, nu Himmeriggård, Vindebækvej 11	Thorleif Andersen
Matr. 44, Spånbjerg, Spånbjergvej 5	Anton Hemmingsen

Skulle du have fået lyst til yderligere information, ejer Hårbølle bylaug et hæfte om Hårbølle gårdene, samlet af *Hans Ole Petersen, Møns Museum*. De nedenstående optegnelser af gårdene i Hårbølle er også *Hans Oles værk*.

Jonna Kjær-Nielsen

2010

Hårbølle By 1778

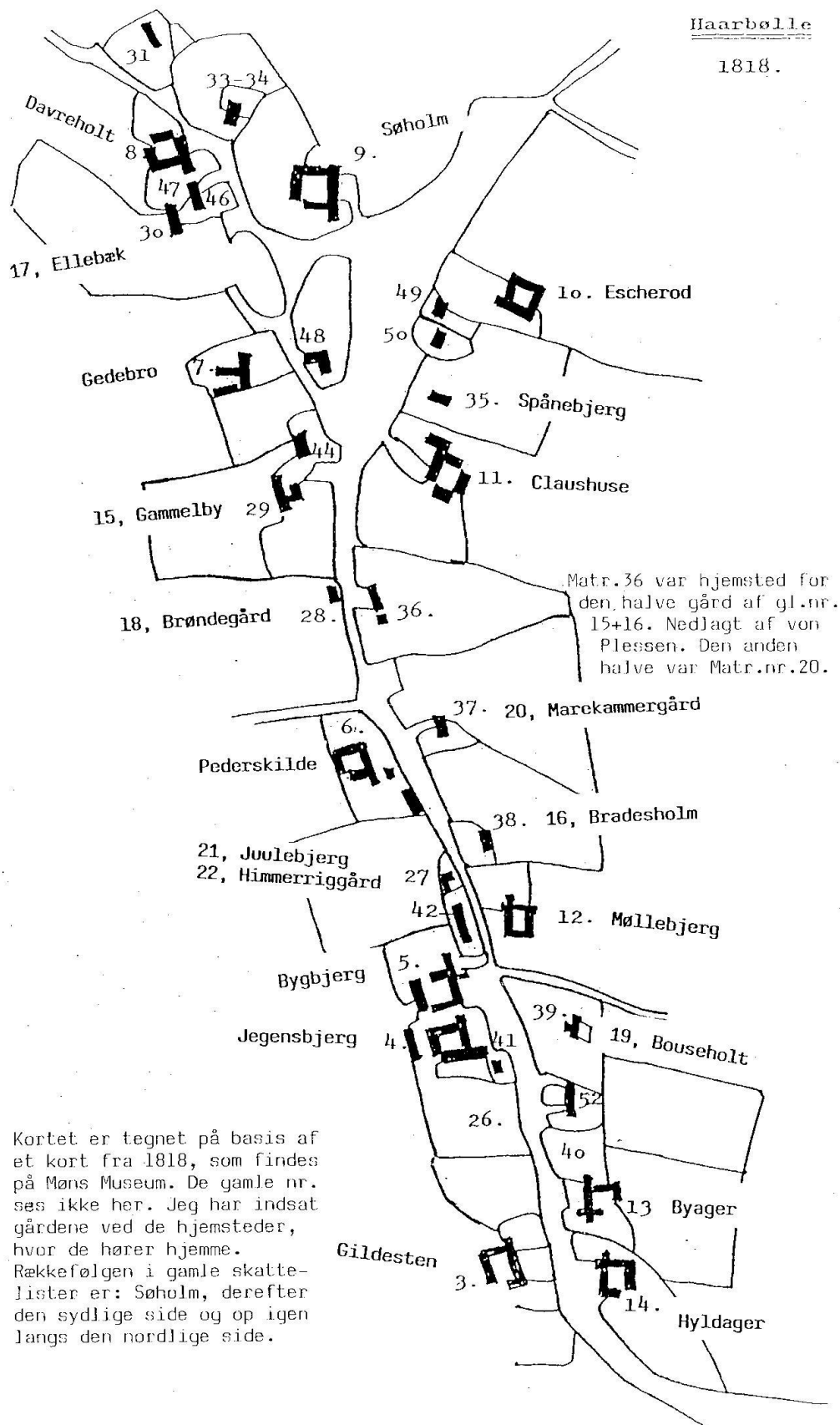
At en hartkornsspecification 1778: (20. oktober)

1. Peder Mortensen, (15) Hjemstedet: Søren Aakiær, (= Mtr.29)
2. Peder Larsen. (7)
3. Claus Pedersen, 1772 udflyttet på Spånebjerg. (3)
Hjemstedet beboes af Hans Hansen Hiulbyes Enke (= Mtr.35)
4. Mads Larsen Søholm. (9)
5. Lars Hansen og Carl Smed. Hjst.: Mads Jørgensen (= Mtr.27) (21-22)
6. Jens Hansen. (14)
7. Niels Jacobsen, (senere udflyttet, Hjemstedet Matr.40) (13)
8. Jens Nielsen. (6)
9. Niels Rasmussen. (10)
10. Hendrich Hansen. (12)
11. Mads Larsen. (vestre) (5)
12. Hans Andersen. (3)
13. Anders Pedersen. (8)
14. Hans Olsen. (Ellebæk) Hjemstedet: Frantz Rasmussen (Mtr.30) (17)
15. (15-16) Lars Andersen, Hjemstedet: Jørgen Christensen (Mtr.37) (20)
16. (17) Niels Jensen, bor selv på hjemstedet, (Mtr.28) (18)
17. (18) Niels Hansen, Hjemstedet: Hans Clemmensen (= Mtr.39) (19)
18. (19) Rasmus Poulsen, (hjemstedet på Matr. 4 b) (4)
19. (20) Lars Jensen. (11)
20. (21) Morten Pedersen, hjemstedet: Claus Poulsen (= Mtr.38) (16)

Det 3-dobbelte mageskifte mellem Matr.7, 17 og 18 må have fundet sted allerede 1778. tidligere på året.

Haarbølle

1818.

Kortet er tegnet på basis af et kort fra 1818, som findes på Møns Museum. De gamle nr. ses ikke her. Jeg har indsat gårdene ved de hjemsteder, hvor de hører hjemme. Rækkefølgen i gamle skattemønstre er: Søholm, derefter den sydlige side og op igen langs den nordlige side.